

4.

Őskori leletek Magyarországon

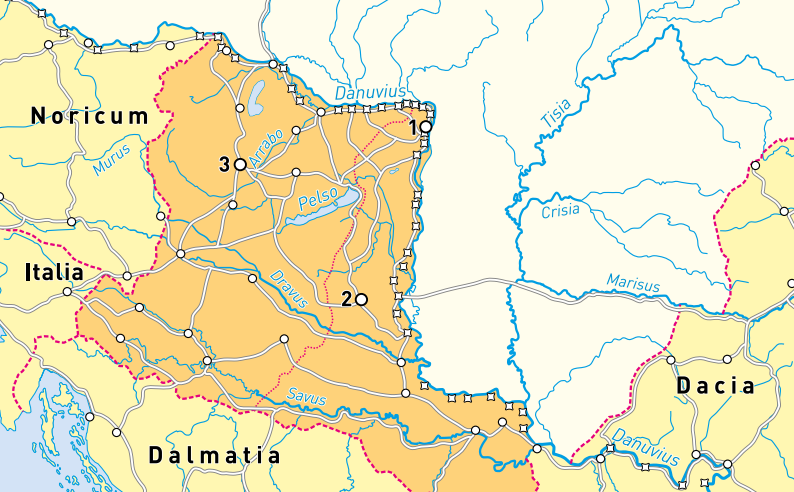
Melyik magyarországi őskori lelőhelyeket jelölik a térképen a számok? Segítségként néhány támpont:

1 település

- a Kb. 10 millió éves leleteket találtak itt.
- b Az új faj a *Rudapithecus hungaricus* elnevezést kapta.

2 település

- a A homo erectus egyik telephelye.
- b Samuként szokták emlegetni azt az egyedet, amelynek csontjait itt megtalálták.

Noricum

Murus

30

Arrabo

Pelso

Dravus

20

Savus

Dalmatia

Italia

Danuvius

10

Tisia

Crisia

Marisus

Dacia

Danuvius

36.

Ókori emlékeink

Válaszolj a kérdésekre!

- 1 Melyik római provincia látható a térképen?
- 2 Mely római városokat jelzi a három szám? Hogyan nevezzük ma ezeket a városokat?
- 3 Hogyan nevezzük a Római Birodalom védelmét szolgáló határvonalat, amelynek kialakításához természetes objektumokat (pl. folyó, magasabb hegyvonulat) is felhasználtak?

Jézus társasága

„Bárki, aki társaságunkban, melyet Jézusról kívánunk elnevezni, a kereszt lobogója alatt Isten harcosa kíván lenni, és csak az Urat és annak földi helytartóját, a pápát akarja szolgálni, [...] olyan társaság tagja lesz, melynek célja a lelkeknek a keresztény élet és a keresztény tanok szerinti gondozása, a hit terjesztése nyilvános prédikációk útján [...].”

- 1 Melyik szerzetesrend regulájából idéztünk?
- 2 Mikor jött létre, ki az alapítója?
- 3 Melyik vallási megújulási mozgalmat irányították?
- 4 Melyik korstílus fonódott össze ezzel a vallási mozgalommal?

113.

Isztambuli látogatás – Eseménykártya

I. Erzsébet követeként az isztambuli szultáni udvarba látogattál. Legszívesebben a vastag falakkal körbevett háremet nézted volna meg, de oda európai férfi nem tehetette be a lábát. Az egyik társasági eseményen megismerkedtél a szultáni hárem egyik eunuchjával, akinek szabad kijárása volt. Kihasználva erősen alkoholos állapotát, megtudtad tőle, hogy melyik lesz az az éjszaka, amikor a sötétség leple alatt a hárem hölgyei elhagyhatják luxusbörtönüket, és csónakázhatnak egyet az Aranyszarv-öbölben. Eldöntötted, kileseled őket, ám ehhez megfelelő rejtekhelyet kell keresned.

Ez annyira leköti a figyelmed és az energiád, hogy egy körre kimaradsz.

154.

A nemzeti érzés politikai ideológiája

„Az Ifjú Itália azoknak az olaszoknak testvérisége, akik hisznek a haladás és a kötelesség törvényében, akiknek meggyőződésük, hogy Itália hivatása a nemzetté válás, amit önerejéből végbevihet [...], hogy a siker titka [...] olaszok testvérisége, akik szövetkezésben egyesülten gondolataikat és tevékenységüket a nagy célnak szentelik, hogy felélesszék Itáliát mint szabad és egyenlő emberek nemzetét, amely egységes, független és államilag önálló.” (Mazzini)

- 1 Mely politikai ideológia elveit tükrözi a szöveg?
- 2 Foglald össze a legfontosabb az elveket!

3. NÉPESSÉGGROBBANÁS AZ ŐSKORBAN

1. népelességrobbanás, 2. újkőkor, 3. Kr. e. 8000 körül, 4. a zsákmányoló életmódról a termelésre való átálláshoz kapcsolódik, 5. városállam

Az európai és világtörténelemben óriási szerepe volt az ipari és agrárforradalom következtében kialakuló 19. századi népelességrobbanásnak is.

4. ŐSKORI LELETEK MAGYARORSZÁGON

1. Rudabánya, 2. Vértesszőlős

A Rudabánya külszíni bányájából előkerült ősmaradványokat 1967-ben Kretzoi Miklós paleontológus az emberré válás korai szakaszához tartozónak ítélte. Egy állkapocs alapján új fajt írt le, az emberszabású majmok közé tartozó Rudapithecus hungaricust, közismert nevén Rudit.

A Vértesszőlős melletti egyik mésztufa-bánya területén tártá fel Vértes László 1963 és 1968 között a kb. 350 000 éves telepet, ahol egy – később Samunak elnevezett – előember (homo erectus) nyakszirtcsontját találta meg, két gyermekfog és rengeteg pattintott kőeszköz, tűzrakó hely, ősszállatcsont valamint az iszapban megkövesedett ősszállatnyom mellett. Később az őskori ember egy lábnyomát is megtalálták itt.

5. AZ EGYIPTOMI ÉPÍTÉSZET CSODÁI

1. piramis, 2. fáraó, 3. Kheopsz, 4. despotizmus, 5. A múmia természetes kiszáradással vagy mesterséges eljárással, bebalzsamozással jó állapotban fennmaradt holttest.

A piramisok a fáraók halotti síremlékei, az uralkodók halál utáni életének biztosítására építették, s azért épültek gúla formájúra, hogy a „nagy isten az égbe emelkedhessen”. A leghíresebb piramisok az Óbirodalom korában készültek, s a legnagyobb Kheopsz (Hufu) fáraóé.

12. o.

8. o.

koribb helyi konfliktusaikkal a Diocletianus által annyira óhajtott egységes birodalmat is veszélyeztették, ezért kitiltotta őket a hadseregből, elrendelte a keresztény templomok lerombolását, betiltotta az istentiszteleteket, elrendelte az egyházi személyek letartóztatását, és áldozatbemutatói kötelezettséget írtak elő mindenki számára.

 Diocletianus (284–305) a birodalom megerősítése érdekében létrehozta a tetrarchia rendszerét.

1. 20. o. 3. 75. o. I 17. o.

35. JERUZSÁLEM

1. Kr. u. 70, 2. zsinagóga, 3. antijudaizmus, 4. diaszpóra

 A Kr. u. 66-ban kitört zsidó háború idején Nero volt a császár, aki Vespasianust bízta meg a római hadak vezetésével. A győztes hadvezér mégsem ő lett, hanem idősebb fia (Títus), hiszen Vespasianust Nero halála után saját hadserege császárrá kiáltotta ki.

1. 17. o. 2. 13. o. I 17. o.

36. ÓKORI EMLÉKEINK

1. Pannónia.

2. 1. Aquincum/Óbuda, 2. Sopianae/Pécs, 3. Savaria/Szombathely.

3. Limes.

 Augustusnak és a későbbi császároknak Pannónia meghódításával az volt a célja, hogy kiépítsék a Rajna-Duna vonalát a birodalom határaként. A folyók emellett biztosíthaták a kereskedelmet, a provinciák ellátását is.

1. 11. o. I 17–18. o.

107. AZ EGYIK REFORMÁTOR

1. Kálvin János / Jean Calvin. Eleve elrendelés / predestináció, azaz Isten öröktől fogva megváltoztathatatlanul eldöntötte, hogy kik fognak üdvözülni.
2. Antitrinitáriusok vezetőjével Szervét Mihállyal (Miguel Serveto) került konfliktusba. Szervét Mihályt a genfi tanács elítélte és kivégezték.
3. Az önkormányzatiság elvén alapult a szervezet, ahol a döntéshozatalban a lelkészeken kívül a hívek képviselői is részt vettek.
4. Presbiterek.

 Svájc kezdetben nem volt egységesen református, hiszen a főként vidéki katolikusokat tömörítő kantonok szövetsége szemben állt a református városok ligájával. Döntőnek bizonyult azonban, hogy városok voltak az állam gazdasági központjai, és itt élt a lakosság kétharmada.

1. 69. o. 2. 42. o. 3. 166. o. 4. 303. o. I 41. o.

108. JÉZUS TÁRSASÁGA

1. jezsuita, 2. 1540, Loyolai Szent Ignác, 3. ellenreformáció / katolikus megújulás, 4. barokk

 A protestánsok és a katolikusok közötti konfliktus többféle „harctéren” is megjelenhetett: egyrészt vallásháborúk sújtottak több országot (Német-római Császárság, Franciaország), másrészt ez a korszak a hitviták virágkora. Ez utóbbiakon való sikeres szereplés elengedhetetlen feltétele volt a minél alaposabb tudás, ezért jelentősen hozzájárultak az oktatás fejlesztéséhez.

1. 69. o. 2. 43. o. 3. 92. o., 169. o. 5. 265. o. I 41. o.

109. KOLUMBIAI INDIÁNOK – ESEMÉNYKÁRTYA

3. Anglia bekapcsolódott az észak-amerikai gyarmatosításba (Virginia).
4. VIII. Henrik.

 I. Erzsébet már 25 éves volt, amikor trónra került, ezért nem meglepő, hogy tanácsadói minél hamarabb férjhez akarták adni. Úgy vélték, az országnak elemi érdeke egy megfelelő királyi partner megtalálása, ezzel az öröklés biztosítása. Erzsébet azonban nem lelkesedett egy jelöltért sem, elég nyíltan húzta az időt. Az ő családja Anglia volt...

☐ 1. 64. o. ☐ 2. 39. o. ☐ 4. 253. o. ☒ I 42. o.

113. ISZTAMBULI LÁTOGATÁS – ESEMÉNYKÁRTYA

114. AZ ANGOL KIRÁLY TRÓNFOSZTÁSA

1. Az angol polgárháború. Köztársaság. Oliver Cromwell.
2. 1642–1649. I. Károlyt 1649-ben kivégezték.
3. Puritán (konkrétabban independents).

 I. Károly 1625–1649 között volt Anglia királya. Még abban a tudatban nőtt fel és gyakorolta uralkodói jogait, hogy a királyi hatalom isteni eredetű, bukása pedig ennek az elvnek az egyértelmű érvénytelenítéséhez kapcsolható. I. Károly nem az első király, akit megöltek, de az első, akit hatalmától megfosztva, a népakaratra hivatkozva egy bírói ítélet alapján kivégeztek.

☐ 1. 71. o. ☒ I 42–43. o.

115. EGY VÉR NÉLKÜLI FORRADALOM

1. Jognyilatkozat. 1689-ben Angliában.
2. A parlament. Orániai Vilmos és felesége (II. Jakab lánya, Mária).

 Az 1660-ban bekövetkező Stuart-restauráció kezdetben a nyugalmat hozta el Anglia számára. A trónra lépő II. Károly toleráns, megengedőre törekvő uralkodó volt. Ezért a nyugalomért cserébe pedig az angolok elnézték

Mill. A gazdaságra vonatkozóan Adam Smith munkásságára építve Richard Cobden foglalta össze a legfontosabb alapelveket.

1. 111. o. 2. 67. o. 3. 190. o. I. 58. o.

154. A NEMZETI ÉRZÉS POLITIKAI IDEOLÓGIÁJA

1. Nacionalizmus.
2. A társadalom alapvető kategóriájának a nemzetet tartja. Az embereket mint valamely nemzet tagjait tekinti, s minden ember csak egy nemzethez tartozhat. Képviselői szerint a nemzet tagjának mindig készen kell állnia arra, hogy áldozatot vállaljon a nemzet védelme vagy érdekeinek előmozdítása érdekében akár más érdekeket háttérbe szorítva is.

 A francia forradalom és a napóleoni háborúk idején fellángoló francia nacionalizmus nyomán az akkor legyőzött népek is megfogalmazták saját nemzeti törekvéseiket, nyilvánvalóan éppen a francia hatalmi szándékok ellenében. Két nemzetfelfogás alakult ki. Az egyik az ún. államnemzet, a másik az ún. kultúrnemzet.

1. 111. o. 2. 68. o. 3. 190. o. I. 58. o.

155. A TRADÍCIÓ POLITIKAI IDEOLÓGIÁJA

1. Konzervativizmus.
2. A hagyományok megőrzését, a túl gyors és nagy változások elvetését hirdeti. A kompromisszumkeresés jellemzi. Elveti az individualizmus általa túlzásnak minősített elveit, s úgy hiszi, az embert alapvetően a közösségi meghatározottság irányítja, az ilyen közösségi erőt erősíteni is szándékozik.

 A konzervativizmus legfőbb 19. századi ideológusa az angol Edmund Burke volt, aki a forradalmi eseményeket követve, azokat jobbra elutasítva fogalmazta meg a modern konzervativizmus alapelveit.

1. 112. o. 2. 68. o. 3. 190. o. I. 58. o.